

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Зміст

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ ВЧЕНОЇ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА	17
---	----

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

<i>Ківалов Сергій Васильович</i> ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	19
<i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i> ОКРЕМІ НОТАТКИ ЩОДО «ПРИНЦИПУ РІВНОГО ДОСТУПУ» І «ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ» У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	22
<i>Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна</i> ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕДУР ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ	26
<i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ	28
<i>Козачук Діана Анатоліївна</i> ЩОДО ОБСЯГУ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	32
<i>Негара Родіон Віталійович</i> УСНІЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ	35
<i>Осадчий Анатолій Юрійович, Закаленко Олена Василівна</i> СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	38
<i>Слободянюк Марина Анатоліївна</i> ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.	42
<i>Стрельников Андрій Вікторович</i> АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ ПАТРОНАТНИХ СЛУЖБОВЦІВ: РЕТРОСПЕКТИВА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	44
<i>Фролова Євгенія Ігорівна</i> ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.	48
<i>Чердинцев Юрій Герасимович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АТЕСТАЦІЇ СЛУЖБОВЦІВ МИТНИХ ОРГАНІВ	50
<i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i> ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	53
<i>Піть Ігор Юрійович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСАМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	56
<i>Бевзюк Ангеліна Костянтинівна</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ	59
<i>Данілов Олександр Дмитрович</i> НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СУДОВОЇ СИСТЕМИ	62

СЕКЦІЯ 9. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Степаненко Оксана Василівна

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ:
КВАЛІФІКАЦІЯ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ.....458

Стрельцов Євген Львович

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ:
СУТНІСТЬ У «ДЕТАЛЯХ».....461

Viacheslav Tuliakov

SECURITY THEATER VS. FUNDAMENTAL FREEDOMS IN ECHR JURISPRUDENCE – A CRITICAL
EXAMINATION FOR UKRAINIAN CRIMINAL JUSTICE REFORM.....464

Мирошниченко Наталія Анатоліївна

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ У ВИЗНАЧЕНІ ІНСТИТУТУ СПІВУЧАСТІ.....468

Коломієць Юлія Юріївна

ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗАМАХ НА ВБИВСТВО.....471

Полянський Євген Юрійович

ЩОДО НОВАЦІЙ В ПИТАННЯХ СИСТЕМ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ
ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ.....474

Абакіна-Пілявська Людмила Миколаївна

ОКРЕМІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ,
ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 286 КК УКРАЇНИ.....477

Агапова Каріна Вікторівна

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ, ЯКА ВЧИНЯЄ КРИМІНАЛЬНІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ У СКЛАДІ МОЛОДІЖНИХ УГРУПОВАНЬ.....479

Берш Анастасія Яковлівна

ЗНАЧЕННЯ ПСИХІЧНОГО СТАНУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ПІД ЧАС КВАЛІФІКАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 429 (ЗАЛИШЕННЯ
ПОЛЯ БОЮ ТА ВІДМОВА ДІЯТИ ЗБРОЄЮ).....482

Бойченко Віталій Петрович

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА КРИМІНАЛЬНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ: РИЗИКИ
ДЛЯ ПРАВ ЛЮДИНИ.....485

Горбачова Ірина Михайлівна

ПРИНЦИП ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РОЗМІРИ ШТРАФУ ЗА КК УКРАЇНИ.....487

Іванова Вероніка Петрівна

ЕВОЛЮЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....490

Тавлуй Олена Вікторівна

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ В ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗАКІНЧЕННЯМ СТРОКІВ
ДАВНОСТІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....493

Тимофєєва Лілія Юріївна

ЛЕГІТИМНІСТЬ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗБЕРІГАННЯ ТА ПОШИРЕННЯ
ПОРНОГРАФІЇ.....495

Хильченко (Макаренко) Анастасія Сергіївна

ЗМІСТ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ.....497

Хімченко Світлана Анатоліївна

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ.....501

Чугуников Ігор Іванович

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВИХ КОМАНДИРІВ ЯК НОВА ФОРМА УЧАСТІ ДЕКИЛЬКОХ
СУБ'ЄКТІВ У ВЧИНЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....505

Павлова Олександра Сергіївна

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ
ЖУРНАЛІСТІВ.....509

Гончарова-Парфьонова Ольга Олегівна

ПРОВОКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В СПІВВІДНОШЕННІ
З ІНСТИТУТОМ СПІВУЧАСТІ.....513

Забавський Дмитро Олександрович

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ КОНТРАБАНДИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ
ЗАКОНОДАВСТВІ.....516

Ігнатів Євген Євгенович

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ОРГАНІЗАЦІЮ НЕЗАКОННОГО ПЕРЕПРАВЛЕННЯ
ОСІБ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН З МЕТОЮ УХИЛЕННЯ ВІД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.....519

Коновальчук Сергій Сергійович

ЗЛОВЖИВАННЯ ПОВНОВАЖЕННЯМИ ОСОБАМИ, ЯКІ НАДАЮТЬ ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ:
СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....522

Кулик Анастасія Валеріївна

СИСТЕМНІСТЬ ЯК ОЗНАКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....525

Мальцев Максим Вікторович

ВІДМЕЖУВАННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 272 КК УКРАЇНИ, ВІД
СУМІЖНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....528

Перстинчик Дмитро Олегович

КАРАНІСТЬ КОНТРАБАНДИ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ: НОРМАТИВНІ ТА ПРАКТИЧНІ
АСПЕКТИ.....530

Поліщук Яна Романівна

МОБІНГ ЯК РІЗНОВИД ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ
АСПЕКТ.....533

Рутковська Анастасія Русланівна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ ТА НІМЕЧЧИНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ
АНАЛІЗ.....536

Фартух Олександр Олександрович

ВОЄННІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОРІЄНТИРІВ
УКРАЇНИ.....539

Цвеліх Павло Володимирович

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В СФЕРІ
НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, ПЕРСПЕКТИВИ...543

СЕКЦІЯ 10. ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Торбас Олександр Олександрович

ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ЗАЯВЛЯТИ КЛОПОТАННЯ ПРО ОБРАННЯ ЗАПОБІЖНОГО
ЗАХОДУ ПОТЕРПЛИМ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ У ФОРМІ ПРИВАТНОГО
ОБВИНУВАННЯ.....547

Аленін Юрій Павлович, Волошина Владлена Костянтинівна

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....550

Дрьомін Віктор Миколайович

ПОВОЄННА КРИМІНОЛОГІЯ В УКРАЇНІ: ПОТРІБНА ЗМІНА ДОКТРИНИ.....552

Ракіпова Інна Василівна

ЩОДО ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ: АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....555

Волошина Владлена Костянтинівна, Нечипорук Володимир Олександрович

ВПЛИВ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ НА КРИМІНАЛЬНЕ
ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ.....558

Гуртієва Людмила Миколаївна

ДО ПИТАННЯ ПРО ПІДСТАВИ ВІДКЛАДЕННЯ СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ НА СТАДІЇ
СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ.....561

3. Кримінальне право України. Особлива частина : навч. посіб. / О. В. Попович, Л. В. Томаш, П. П. Латковський, А. Ю. Бабій. Чернівці, 2022. 319 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.18921>

4. Власник транспортної компанії організував схему переправлення військовозобов'язаних через кордон на Закарпатті. *Район.Ужгород*. URL: <https://uzhgorod.rayon.in.ua/news/798458-na-zakarpatti-vlasnik-transportnoi-kompanii-organizuvav-skhemu-perepravlennya-viyskovozobov'язanikh-cherez-kordon> (дата звернення: 16.04.2025).

5. На Одещині військовий ТЦК організував незаконне переправлення чоловіків через кордон – затримали разом з ухилянтами. *Новинарня*. URL: <https://novynarnia.com/2025/02/12/na-odeshhyni-viyskovyj-tczk-organizuvav-nezakonne-perepravlennya-cholovikiv-cherez-kordon-zatrymaly-razom-z-uhylyantamy/> (дата звернення: 16.04.2025).

6. Олійник І. Кам'янчанин з посадовцем ТЦК з Чернівецьчини незаконно переправляли чоловіків за кордон – поліція. *Уе.ua*. URL: https://www.google.com/amp/s/ue.ua/criminal/73963_Kam_yanchanin_z_posadovcem_TCK_z_Chernivechchini_nezakonno_perepravlyali_cholovikiv_za_kordon__policiya.amp.html (дата звернення: 16.04.2025).

Ключові слова: кримінальна відповідальність, військова служба, державний кордон, мобілізація.

Keywords: criminal liability, military service, state border, mobilization.

Коновальчук Сергій Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального права*

ЗЛОВЖИВАННЯ ПОВНОВАЖЕННЯМИ ОСОБАМИ, ЯКІ НАДАЮТЬ ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ: СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Захист майнових прав фізичних та юридичних осіб в умовах одинадцятирічного супротиву збройній агресії набуває актуальності не меншої, ніж захист права недоторканості життя та здоров'я людини, волі, честі та гідності. Так, більша частина населення тимчасово окупованих територій змушена була покинути свої домівки, і наразі вони позбавлені реальної можливості забезпечити не тільки збереженість свого рухомого майна, але й права власності на об'єкти нерухомості. Якщо об'єкт нерухомості не було знищено, то окупаційна адміністрація своїми «псевдо-розпорядженнями», або колаборанти чи окупанти, діючи разом з «чорними нотаріусами», здійснюють незаконне юридичне відчуження об'єктів нерухомості. Втім така «практика» характерна не тільки для тимчасово окупо-

ваних територій. В умовах, коли всі зусилля докладаються на протидію агресії, низка осіб, яким держава делегувала частину своїх повноважень (наприклад, нотаріус, оцінювач, експерт ін.), зловживаючи ними, завдають шкоди майновим правам фізичних та юридичних осіб, державі в тилловій частині нашої держави.

Наразі знову набуло актуальності питання відповідальності так званих «чорних нотаріусів», які «проводять» незаконні реєстраційні дії з відчуження цілих комплексів об'єктів нерухомості. Зазвичай, у змові з іншими особами, такі нотаріуси організовують незаконне відчуження власності, перетворивши цю діяльність на високоприбутковий незаконний бізнес.

Значної шкоди законним правам та інтересам фізичних та юридичних осіб завдають незаконні дії приватних виконавців, які під виглядом виконавчих дій вчиняють небезпечні діяння, зловживаючи наданими їм державою повноваженнями. Наприклад, продовження вчинення виконавчих дій, не вчинення певних дій приватними виконавцями, діючи на користь інших осіб, завідомо знаючи про скасування обмежувальних заходів (наприклад, зняття арештів з рахунків підприємства, зняття заборони на здійснення певних видів господарської діяльності).

Заниження оціночної вартості об'єкта, який підлягає продажу або оренді, завдає значної шкоди інтересам держави, яка не отримує податки та збори в повному обсязі, сторонам договорів купівлі-продажу, оренди та ін. Наразі відпрацьовувалися незаконні схеми створення фіктивних підприємств з надання послуг з обслуговування житлових будинків, на яких в подальшому вводяться арбітражні керуючі, що створює можливість протягом років незаконно отримувати з мешканців будинків грошові кошти за їх утримання.

КК України передбачає відповідальність за суспільно-небезпечні різновиди зловживання правом: зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК), зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364-1 КК) та зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365-2 КК).

Зловживання повноваженнями ст. 365-2 КК визнаються кримінально караними за наявності таких ознак в сукупності: використання наданих особі повноважень всупереч інтересів професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг; вчинення такого діяння з метою отримання неправомірної вигоди; заподіяння вказаними діяннями істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб. Межі повноважень, та встановлений порядок вчинення тих чи інших дій з надання публічних послуг встановлюються відповідними законами та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують їх діяльність.

Відповідно до ст. 365-2 КК осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг можна умовно поділити на: таких осіб, що здійснюють юридично значиму діяльність, що породжує або здатна породжу-

вати, змінювати чи припиняти правовідносини (арбітражний керуючий, незалежний посередник, член трудового арбітражу), а в окремих випадках пов'язана з наданням адміністративних послуг (нотаріус, третейський суддя); та осіб, які здійснюють квазіуправлінську діяльність (аудитор, оцінювач, експерт, лікар при наданні юридично значимих документів, наприклад проходження лікарської комісії, тощо).

Що вказаної категорії осіб йдеться саме про «квазі-управлінську» діяльність, оскільки слід виходити з наступного:

1) управління – це керуючий цілеспрямований вплив суб'єкта на об'єкт, змістом якого є упорядкування системи, забезпечення її функціонування в повній відповідності з закономірностями її існування і розвитку [1];

2) функцією управління (владними повноваженнями) наділені службові особи публічного права – органів державної влади та місцевого самоврядування.

Виходимо з висловленої в адміністративно-правовій доктрині позиції, що основним призначенням адміністративно-правового регулювання відносин з делегування повноважень необхідно вважати визначення необхідних меж та засобів здійснення публічно-адміністративної (управлінської та сервісної) діяльності учасниками суспільних відносин, які не є первісними носіями відповідних повноважень органів публічної влади [2]. Отже, повноваження, якими наділяються суб'єкти, визначені диспозицією ст. 365-2 КК, є делегованими первісними носіями відповідних повноважень органів публічної влади в межах виконуваних ними функцій.

І держава за зловживання такими особами делегованих повноважень передбачає покарання, суворіше, ніж за вчинення зловживання владою або становищем службовими особами – безпосередніми носіями такої влади. Наприклад, згідно до санкцій за ч.1 ст. 364 КК та ч.1 ст. 365-2 КК найбільш суворим покаранням може бути позбавлення волі до трьох років (та в цілому щодо переліку основних видів покарань ці санкції збігаються). Втім за умови спричинення тяжких наслідків через зловживання владою за ч. 2 ст. 364 КК найбільш суворим основним покаранням є позбавлення волі на строк від трьох до шести років; в той час як спричинення тяжких наслідків за ч. 3 ст. 365-2 КК карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна або без такої.

Сьогодні відбуваються складні реформаційні процеси в різних сферах соціального життя та правотворчості зокрема. Враховуючи численність випадків, значимість заподіяваної шкоди, різноманітність способів вчинення кримінальних правопорушень у професійній діяльності, пов'язаній із наданням публічних послуг, кількість змін і доповнень, що вносилися до ст. 365-2 КК України з 2011 року, дослідження та удосконалення різних аспектів відповідальності за зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги є актуальним і по сьогодні та вимагає відпрацювання ефективних механізмів протидії таким

проявам, тим більше, що спостерігається більш суворий підхід до караності за суттю схожих дій особами, які надають публічні послуги, порівняно з службовими особами публічного права.

Список використаних джерел:

1. Євтушенко О. Н. Муніципальний менеджмент: підручник. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. 404 с.
2. Бєдний О. І. Відносини з делегування повноважень щодо публічного адміністрування як складник предмета адміністративного права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2021. С. 26-31.

Ключові слова: зловживання владою, зловживання повноваженнями, службові особи, публічні послуги, делегування повноважень.

Keywords: abuse of power, abuse of authority, officials, public services, delegation of authority.

Кулик Анастасія Валеріївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри кримінального права*

СИСТЕМНІСТЬ ЯК ОЗНАКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Поняття «система» використовується не тільки в кримінально-правовій науці, але також і у філософському, і в загальнонауковому розумінні. Як справедливо зазначається в юридичній літературі, кримінальне право як прикладна наука не може існувати самостійно без зв'язку з тими фундаментальними науками, що розробляють загальну методологію буття, свідомості, процесу мислення та його закріплення в тому чи іншому матеріалі [1, с. 197].

Філософське осмислення систем здійснюється в рамках розділу філософії під назвою онтологія, яка вивчає найзагальніші закони буття. Тому онтологічне поняття системи, яке прагне до універсальності та всеосяжного характеру, логічно утворено шляхом максимального відволікання від несуттєвих, випадкових властивостей систем. З онтологічного погляду системність відображає переважання у світі організованості над хаотичними змінами [2, с. 20].

Згідно з одним із запропонованих визначень, система являє собою «сукупність елементів, що перебувають у відносинах і зв'язках між собою і утворюють певну цілісність, єдність» [3, с. 100].

Система має якісну відмінність від простої сукупності будь-яких об'єктів. Неорганізована сукупність позбавлена будь-яких істотних рис внутрішньої організації. Зв'язки між її складовими мають зовнішній, випадковий, несуттєвий характер. Властивості сукупності загалом по суті збігаються із сумою властивостей частин (складових), узятих ізольовано. Отже, така сукупність позбавлена системного характеру.